

Audiodeskrypcja obrazów – zasady tworzenia

Autorzy: Robert Więckowski, Anna Żórawska, Fundacja Kultury bez Barrier

Redakcja: Emilia Piegat, Fundacja Kultury bez Barrier

**FUNDACJA KULTURY
BEZ BARIER**

Nasza wspólna publikacja na 10 lat pracy

1.04.2022

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Dlaczego audiodeskrypcja obrazów?.....	3
Obraz, czyli co?	3
Dla kogo zasady?	3
Po co zasady?	3
Skrót AD.....	4
ZASADY	4
Poznaj dzieło	4
Budowa audiodeskrypcji obrazu.....	4
Metryka.....	4
Opis ogólny	4
Opis szczegółowy	5
Osnowa	5
Ramy audiodeskrypcji	6
Kolory w audiodeskrypcji	7
Język audiodeskrypcji.....	7
Długość audiodeskrypcji.....	8
Konsultacje audiodeskrypcji	8
Nagranie audiodeskrypcji	9
Audiodeskrypcja na żywo	9
Promocja audiodeskrypcji.....	10
Słowo „na do widzenia”	10

Wprowadzenie

Dlaczego audiodeskrypcja obrazów?

Powodów jest kilka, najważniejszy z nich sprowadza się do stwierdzenia, że już dawno takie opracowanie obiecaliśmy, a obietnic dotrzymujemy, choć niekiedy trzeba na to chwilę poczekać. Sprawa druga to nasz jubileusz, spotkaliśmy się w pracy 1 kwietnia 2012 roku. Dziś chcemy dać jakiś prezent od nas, prezent dla tych wszystkich, którzy z nami są, którzy nas wspierają i z nas czerpią. A skoro prezent, to zamierzamy podzielić się czymś dla nas ważnym. Usuwanie barier z muzeów i galerii zdecydowanie jest taką właśnie, niezwykle ważną i inspirującą nas działalnością. Dużo też jest tej właśnie zawieruchy w naszej fundacyjnej codzienności. I powód ostatni z tych, które wymieniamy, choć nie chcemy przedłużać wstępu. Ten dokument to dla nas wielka radość. Piszemy go z ogromnym uśmiechem, wracamy do wszystkich najlepszych chwil z warsztatów z tworzenia audiodeskrypcji do dzieł plastycznych, przypominamy sobie to, co nas porwało i staramy się zostawić jakiś ślad tych przeżyć piękna.

Obraz, czyli co?

Obraz to każde szeroko rozumiane istnienie, które można opisać w zgodzie z przedstawionymi poniżej zasadami. Jest więc nim między innymi:

- tradycyjnie rozumiany obraz, na przykład olej na płótnie czy tempera na desce
- rzeźba
- fotografia
- instalacja
- graffiti/ mural
- dowolny przedmiot
- budynek, obiekt architektoniczny
- przestrzeń
- człowiek
- wszystko inne, co nam nie przyszło do głowy w chwili pisania zasad.

Dla kogo zasady?

- Dla pracujących w muzeach i galeriach.
- Dla osób chcących pisać audiodeskrypcje do obrazów.
- Dla osób zamawiających audiodeskrypcje do obrazów u zewnętrznych wykonawców.
- Dla osób chcących dowiedzieć się, jak my rozumiemy audiodeskrypcję do obrazów.
- Dla wszystkich byłych i przyszłych uczestników i uczestniczek naszych warsztatów z tworzenia audiodeskrypcji do dzieł plastycznych.

Piszcie, nie bójcie się, udostępniajcie obrazy razem z nami!

Po co zasady?

- Aby uporządkować wiedzę.

- Aby dać odpowiedź tym wszystkim, którym uciekają jakieś szczegóły.
- Aby zachęcać do pisania audiodeskrypcji obrazów.
- Aby podzielić się naszymi zachwykami.

Skrót AD

AD – audiodeskrypcja.

Audiodeskrypcja jest dla nas werbalnym opisem tego, co widać. To najkrótsza i wciąż lubiana przez nas quasi-definicja audiodeskrypcji.

Zasady

Poznaj dzieło

Zanim zaczniesz pisać audiodeskrypcję obrazu:

1. Poznaj dzieło „na nowo”. Przyjrzyj mu się dokładnie, zbierz informacje, które już masz i postaraj się o nowe, jeśli uznasz, że są potrzebne.
2. Poszukaj wiadomości od innych, nie opieraj się tylko na swojej wiedzy. Nie szukaj jednak nadmiernie długo, ważniejsze jest samo pisanie niż wyszukiwanie informacji.
3. Sprawdź czy już nie powstała AD obrazu, który chcesz opisać. Jeśli taka AD już istnieje, zastanów się, czy na pewno warto pisać jej nową wersję.
4. Jeśli masz kilka obrazów do wyboru, opisz to, co Ciebie intryguje, porusza, zachwyca. Właśnie wtedy powstają najlepsze audiodeskrypcje.

Budowa audiodeskrypcji obrazu

Audiodeskrypcja obrazu składa się z czterech części: metryczki, opisu ogólnego, opisu szczegółowego i osnowy.

Metryka

Metryczka to krótkie, techniczne przedstawienie opisywanego obrazu. Tworzą ją: imię i nazwisko autora obrazu, tytuł, technika wykonania, wymiary, rok powstania i informacja o tym, w czyjej kolekcji znajduje się obraz.

Metryczka ma najczęściej charakter suchej wyliczanki, poszczególne informacje są podawane jedna pod drugą. Ten sposób sprawia, że stosunkowo najłatwiej jest je zapamiętać.

Opis ogólny

Opis ogólny to najczęściej trzy do pięciu zdań wprowadzających w dany obraz. To krótka, prowadzona na najwyższym poziomie ogólności opowieść o tym, jak on wygląda, co przedstawia.

Jeśli obraz jest nierealistyczny (abstrakcja, kubizm, dadaizm i temu podobne) rozpocznij opis ogólny właśnie od tej informacji. To najbardziej ogólne zdanie wprowadzające w świat prezentowanego dzieła.

Opis ogólny to najczęściej znakomity moment, by opowiedzieć o dominantach kolorystycznych obrazu.

Jeśli dostrzegasz w obrazie emocje, nastrój, jeśli obraz wywołuje w Tobie jakieś odczucia, możesz dać im wyraz od razu w opisie ogólnym.

Jeśli nie wiesz, co powinno znaleźć się w opisie ogólnym, poproś kogoś, by przez trzy sekundy popatrzył na prezentowane dzieło, a potem zamknął oczy i opowiedział to, co zapamiętał. Taka opowieść to świetna podstawa opisu ogólnego.

Opis szczegółowy

Opis szczegółowy to w miarę pełna opowieść o prezentowanym obrazie.

Nie musisz opisywać wszystkich szczegółów. Jeśli obraz jest wielowątkowy, opisz dokładnie to, co uznasz za najważniejsze. Pozostałe szczegóły ułóż w powiązane ze sobą grupy i opisz najważniejsze cechy tych zbiorowości, na przykład grupę ludzi, gęsto rosnące rośliny, kłębowisko chmur i tym podobne.

Nie musisz opisywać nadmiernie szczegółowo wybranego elementu. Na przykład dokładne (listek po listku, gałązka po gałązce, kwiatek po kwiatku) opisanie tradycyjnej, wieloelementowej grafiki chińskiej sprawi, że widzowie z niepełnosprawnością wzroku na pewno pogubią się w tym opisie i najprawdopodobniej poczują się znużeni. Opis szczegółowy musi być uporządkowany. Prowadź opowieść w jakimś wybranym przez Ciebie porządku, na przykład: od najważniejszego szczegółu do mniej ważnych; poprzez pierwszy, drugi i trzeci plan; od prawej do lewej i tak dalej.

Porządek opisu szczegółowego musi być zachowany nawet wówczas, gdy prezentowany obraz kojarzy Ci się ze śmietnikiem, z przypadkowo zebraną kompozycją pewnych kształtów i kolorów.

Opisując jeden szczegół powiedz o nim tak dużo, jak chcesz lub uznajesz za konieczne i dopiero gdy skończysz, przejdź do następnego szczegółu.

W opisie szczegółowym nie powtarzaj zdań z opisu ogólnego. Możesz je za to rozwijać, parafrazować, dopowiadać.

Osnowa

Osnowa to opowieść o tym, co wiemy o obrazie, a nie jak on wygląda.

Osnowa jest niezwykle ważna. Życie każdego obrazu to nie tylko jego wygląd, ale też jego istnienie w codzienności, w historii, w realiach społecznych i kulturowych.

Osnowa to odpoczynek dla widzów z niepełnosprawnością wzroku. W tym momencie nie muszą oni budować wyobrażenia opisywanego dzieła, ale sycą się jego historią. To chwila na edukację.

Osnowa to zbiór „ciekawostek”, to na przykład informacje o historii obrazu, o jego autorze/autorce, o istnieniu dzieła w przestrzeni społeczno-kulturalnej, to najważniejsze wiadomości związane z techniką jego wykonania. Nie podawaj jednak tych wszystkich informacji w jednej audiodeskrypcji. Wybierz te, które pasują Ci do budowanej historii.

Osnowa może zmieniać się w zależności od kontekstu, w którym prezentujesz dzieło. Inne informacje będą ważne, gdy będziesz skupiać się na kolorach, inne, gdy prezentujesz obraz z uwagi na pewien motyw, inne, gdy ważne będzie dla Ciebie istnienie danego dzieła w historii autora/autorki.

Ramy audiodeskrypcji

Stwórz taką audiodeskrypcję, którą inni będą chcieli poznać, przeczytać. Jeśli napiszesz nudno, trudnym językiem lub zdecydowanie za długo, zniechęcisz nie tylko siebie, ale i osoby z niepełnosprawnością wzroku.

Pisz w zgodzie z zasadą „od ogółu do szczegółu”. Taki porządek zapewnia osobie z niepełnosprawnością wzroku największy komfort, pozwala najlepiej i najdokładniej wyobrazić sobie opisywany obraz.

Stwórz jedną, ciągłą narrację. Audiodeskrypcja jest najlepiej zapamiętywana przez widzów z niepełnosprawnością wzroku wtedy, gdy jest spójną historią.

Audiodeskrypcja to prezentacja obrazu, ale także rozmowa dzieła z widzem i autora/autorki AD z widzem. Używaj zatem zdań, nie równoważników; rozmawiamy poprzez zdania, równoważniki pozwalają nam tworzyć suche instrukcje obsługi.

Audiodeskrypcja musi być obiektywna. Opisz to, co naprawdę widzisz. Nie interpretuj nadmiernie, nie przesadzaj o odbiorze estetycznym.

Każda obiektywna audiodeskrypcja jest jednak równocześnie subiektywna. To najbardziej naturalna i zrozumiała sytuacja – każdy z nas trochę inaczej widzi i inaczej opisuje każdy obraz. Nie bój się tego subiektywizmu.

Hołduj obiektywizmowi, dziel się jednak emocjami, nastrojem. One są ogromnie ważne, są najczęściej i najlepiej zapamiętywane przez widzów (także przez tych, którzy przed zwiedzaniem deklarują, że w opisach audiodeskryptywnych nie chcą emocji).

Każda opisana emocja to niezwykle ważna informacja wizualna. Ważna szczególnie w obrazach, które powstały, by poruszać estetycznie.

Emocja to najważniejsza cecha wielu dzieł sztuki, warstwa informacyjna jest w nich albo równorzędna do estetycznej albo odrobinę lub dużo mniej ważna, a czasami zupełnie nieistotna.

Wiele emocji jest obiektywnych, większość z nas przeczyta je dokładnie tak samo. Na pewno jednak maksymalnie subiektywne są kategorie piękna i brzydoty. Unikaj więc kategoriycznego o nich przesądzania.

Nazwanie emocji, nastroju - pozwala lepiej poznać opisywany obraz. Na przykład stwierdzenie „ludzie tłoczą się przestraszeni, stoją blisko siebie, trzymają się za ręce, obejmują” to zupełnie inny komunikat, niż to samo zdanie pozbawione jego pierwszej części.

Jeśli nie jesteś czegoś pewny/pewna, daj widzowi z niepełnosprawnością wzroku wybór, na przykład: „Kobieta uśmiecha się lekko, może jest zawstydzona, a może zaskoczona”. Takie dopowiedzenie pozwala lepiej „rozpędzić” wyobraźnię, a jednocześnie daje widzowi z niepełnosprawnością wzroku szansę na indywidualne przeczytanie obrazu.

Nie doszukuj się emocji za wszelką cenę. Jeśli ich nie ma lub jeśli ich nie widzisz, daj sobie z nimi spokój.

Tłumacz kody wizualne. Podaj nie tylko ich nazwę, ale opisz to, jak wyglądają. Na przykład - czym wizualnie jest gest Kozakiewicza lub jak wygląda flaga Argentyny.

Nazywaj „cytaty” intertekstualne. Jeżeli zauważysz w opisywanym obrazie nawiązanie do innego dzieła, przy opisie podaj koniecznie nazwę cytowanego obrazu i jego autora/autorkę.

Jeśli dla danego kodu wizualnego ważne jest jego funkcjonowanie w życiu społecznym, zamieść w audiodeskrypcji informacje o tym kontekście.

Kolory w audiodeskrypcji

Nazywaj kolory istniejące w opisywanym obrazie. Nawet osoby niewidome od urodzenia uczą się nazw kolorów i funkcjonowania tych barw w codzienności.

Nazywaj kolory, bo kolor to nie tylko barwa, ale też emocje, przestrzenie, kody wizualne, bezpieczeństwo, organizacja życia, pory roku i tak dalej. Kolory to wreszcie jeden z najważniejszych budulców wielu obrazów, szczególnie tych z kategorii dzieł sztuki.

Używaj najbardziej znanych nazw kolorów. Niebieski, zielony czy fioletowy są znakomite. Z kolei magenta, cyjan czy ugiel jasny będą najczęściej stanowiły poważną przeszkodę w poprawnym zrozumieniu opisu.

Nie wahaj się wspomnieć o relacjach pomiędzy kolorami – kontrast, ujednolicenie. Jest to ważne, bo edukuje, a na dodatek tłumaczy, dlaczego jakiś element wyróżnia się kolorystycznie na tle innych, gdy pozostałe tworzą w miarę jednolitą powierzchnię.

Pisz o tym, że jakiś kolor jest intensywny, nasycony, a inny jest ledwo widoczny, rozwodniony. To ważne, by dopowiadać takie wizualne cechy, pozwalają one lepiej poznać specyfikę danego obrazu.

Język audiodeskrypcji

Używaj słów uważanych za powszechnie zrozumiałe, słów z języka naszej społecznej codzienności. Dzięki temu sprawisz, że audiodeskrypcja będzie zrozumiała dla jak największej liczby widzów z niepełnosprawnością wzroku, bez względu na ich wykształcenie, zainteresowania, kompetencje społeczne i wizualne. „Putta w tondzie” czy „flankowanie repusowanego kartusza” to droga donikąd.

Jeśli musisz użyć trudnego, specjalistycznego słowa, wytłumacz je od razu, najlepiej po prostu po przecinku.

Buduj zdania proste, najlepiej pojedyncze lub jednokrotnie złożone. Uzyskasz dzięki temu jasność opisu, zminimalizujesz niebezpieczeństwo zgubienia podmiotu, a dodatkowo Twój tekst zyska dynamikę.

Pisz tak, jak mówisz, jeśli mówisz poprawnie. Unikniesz dzięki temu zdań trudnych formalnie. Wiele osób nieprzyzwyczajonych do pisania popada w przesadę nadmiernej formalizacji swej wypowiedzi.

Pisz teksty poprawne językowo, stylistycznie. Nie zaniedbuj korekty i redakcji powstałego opisu.

Pisz zawsze w czasie teraźniejszym. Dzięki temu stworzysz opis pasujący do sytuacji, jaką jest poznawanie obrazu poprzez audiodeskrypcję. Każdy widz z niepełnosprawnością wzroku, słuchając Twojej audiodeskrypcji, przeżywa przecież trwające dokładnie teraz, w tej chwili, spotkanie z prezentowanym obrazem.

Wykorzystuj (jeśli pojawi się taka możliwość, jeśli pozwoli Ci na to Twoja wyobraźnia) językowe środki stylistyczne. Epitety, porównania, a także metafory i oksymorony znakomicie

nasycają każdy opis audiodeskryptywny emocjami, napięciem estetycznym. Pamiętaj jedynie, by metafory nie były hermetyczne, niezrozumiałe dla odbiorców.

Nie nadużywaj przymiotników. Zbyt duża ich liczba lub ich nadmierne stopniowanie czynią opis podejrzanym informacyjnie, przesuwają go z kategorii obiektywnego opisu w stronę tekstu propagandowego.

W miarę możliwości unikaj imiesłów, są one trudniejsze do zapamiętania, niż prostsze części mowy, a na dodatek używanie imiesłów rodzi czasem niebezpieczeństwo popełnienia błędu gramatycznego. W naszej codzienności wykorzystywanie imiesłów jest stosunkowo często niepoprawne.

Pisz w stronie czynnej lub biernej, jak wolisz. Czasami zdarza się tak, że sam obraz wymusza odpowiednią stronę wypowiedzi językowej. Daj się wtedy ponieść charakterowi obrazu.

Nie nadużywaj czasownika „widać”. Jeśli coś opisujesz, to jasne, że to widać. Zamiast tego czasownika możesz użyć innego, dopowiadającego ważną informację o wyglądzie obrazu.

Wykorzystuj synonimikę. Nie każdy, kto idzie, musi zawsze iść. Może kuśtykać, maszerować, kroczyć, dreptać, spacerować, wlec się i tak dalej. Taki synonimiczny czasownik mówi więcej o przedstawionym świecie, niż ogólne „iść”.

Długość audiodeskrypcji

Nie ma jednej, ściśle określonej długości audiodeskrypcji. Przyjmuje się jednak i jest to potwierdzone badaniami oraz praktyką, że opis AD nie powinien przekraczać długości 3600 znaków.

Jeśli napisałeś/napisałaś tekst znacznie dłuższy, zastanów się, czy na pewno jest to uzasadnione. Postaraj się wyrzucić wszystkie niepotrzebne słowa i zdania, możesz poprosić o to inną osobę.

Minimalna długość opisu audiodeskryptywnego jest określana na 1800 znaków. Zdarzają się jednak także teksty krótsze.

Pisanie każdej audiodeskrypcji na 1800 znaków jest niepoprawne i nieuczciwe wobec widzów z niepełnosprawnością wzroku. Długość audiodeskrypcji musi być uzależniona od wyglądu opisywanego obrazu.

Jeśli zastanawiasz się, czy wybrać dłuższą czy krótszą wersję AD, raczej sięgnij po tę krótszą. Dłuższą zostaw dla osób prawdziwie zainteresowanych danym obrazem.

Konsultacje audiodeskrypcji

Każdy napisany przez Ciebie tekst AD musi być skonsultowany przez dwie osoby.

Jeden konsultant to osoba z niepełnosprawnością wzroku, potencjalny widz -odbiorca audiodeskrypcji. To ten konsultant zdecyduje, czy wszystko jest zrozumiałe dla osób, które nie są w stanie porównywać słyszanych słów z widokiem obrazu.

Drugim konsultantem powinna być osoba widząca i znająca opisywane dzieło. Ona będzie mogła ocenić, czy wszystko, co zostało napisane, zgadza się z oryginałem i będzie mogła merytorycznie zweryfikować podawane informacje, zawarte na przykład w osnowie.

Nie obrażaj się na ewentualne zgłaszane uwagi. Stworzenie AD to nie są najważniejsze zawody Twojego życia, a poza tym konsultanci nie czytają tekstu przeciwko Tobie, tylko w celu rozwiania wszystkich wątpliwości.

Jeśli nie rozumiesz jakiejś propozycji zmian, dopytaj o nią konsultanta, niech przedstawi Ci powody swojej decyzji.

Masz prawo odrzucić uwagi, z którymi się nie zgadzasz. To Ty jesteś autorem/autorką audiodeskrypcji. Przedstaw jednak merytoryczne argumenty przemawiające za Twoją decyzją. Każdorazowe uzasadnianie, że „tak mi się bardziej podoba”, nie jest najlepszym rozwiązaniem.

Nagranie audiodeskrypcji

Zadbaj, by nagrania audiodeskrypcji były robione przez profesjonalistów. Zła jakość techniczna nagrania lub źle przeczytana audiodeskrypcja sprawią, że cała Twoja praca związana z pisaniem AD pójdzie na marne.

Jeśli zlecasz nagranie audiodeskrypcji na zewnątrz, poproś o próbki nagrań lektora/lektorki, którzy będą czytali Twoje audiodeskrypcje. Wybierz tę osobę, która będzie czytała najlepiej i której głos będzie Ci najbardziej odpowiadał lub będzie pasował do opisywanych obrazów.

Jeśli nagranie będzie realizowane w Twoim muzeum/ Twojej galerii, zadbaj, by było rejestrowane przez osobę, która naprawdę się na tym zna. Ważne, by było prowadzone w pomieszczeniu odpowiadającym warunkom w studiu nagraniowym (brak echa, brak efektu studni, brak odgłosów z zewnątrz).

Jeśli lektorem/ lektorką audiodeskrypcji ma być ktoś z Twojej instytucji, ktoś, kto ma miły głos, przeprowadź koniecznie próbne nagranie. Elektronika jest bezlitosna, wychwyci każdą, nawet nie zauważaną w codzienności wadę wymowy. Na dodatek mikrofony nie każdy głos „lubią”, zdarza się, że ktoś, kto znakomicie brzmi unplugged, jest nie do słuchania przez mikrofon.

Audiodeskrypcja na żywo

Jeśli napisałeś/napisałaś najlepsze na świecie audiodeskrypcje i zostały one nagrane - nigdy ich nie odtwarzaj, gdy na żywo oprowadzasz widzów z niepełnosprawnością wzroku po wystawie, gdy pokazujesz im opisane obiekty. W takich sytuacjach zawsze twórz spontanicznie, tu i teraz, nowe wersje AD i to nimi dziel się z widzami. Ludzie nie chodzą na koncerty po to, by posłuchać nagrań z płyt.

Jeśli w tworzonej na żywo audiodeskrypcji zabraknie jakichś informacji, jeśli pewne szczegóły będą inne, niż te przedstawione w nagranej wersji, wszystko w porządku. I tak takie spotkanie będzie lepsze, niż poznawanie obrazów w domu, z głośników komputera.

Jeśli tworzysz audiodeskrypcję obrazu na żywo, kieruj się tymi wszystkimi zasadami, które przedstawiliśmy do tej pory. Jeśli o którejs zapomnisz, jeśli którąś przeddefiniujesz, nie

szkodzi. Emocje, naturalna chemia spotkania, przewyższą zdecydowanie niedociągnięcia techniczne.

Promocja audiodeskrypcji

Jeśli masz nowe audiodeskrypcje, poinformuj o tym widzów z niepełnosprawnością wzroku, pochwal się wykonaną pracą. Audiodeskrypcje schowane w szufladzie, nieznane, nie sprawią nikomu radości – ani Tobie, ani osobom z niepełnosprawnością wzroku.

Promowanie audiodeskrypcji na trzeciej lub czwartej podstronie Twojej instytucji jest działaniem bezcelowym, nikt ich tam nigdy nie znajdzie.

Bezcelowe jest promowanie audiodeskrypcji na niedostępnej stronie www. Brak dostępności cyfrowej to największa przeszkoda właśnie dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

Słowo „na do widzenia”

Pisz najlepsze audiodeskrypcje, na jakie Cię w tej chwili stać. Pamiętaj, w każdej audiodeskrypcji zostawiasz własne linie papilarne, a imię i nazwisko ma się tylko jedno.

Obiektywnie rzecz ujmując, zła audiodeskrypcja nie istnieje. Jesteśmy o tym głęboko przekonani. Nawet najgorsza, najbardziej poszarpana i zardzewiała audiodeskrypcja będzie lepsza, o niebo lepsza, niż jej brak. Taka pełna zadr i dziur audiodeskrypcja da jednak szansę widzowi z niepełnosprawnością wzroku na jakieś poznanie opisywanego obrazu. Brak audiodeskrypcji sprawi natomiast, że spotkanie widza z niepełnosprawnością wzroku z danym obrazem będzie zerowe lub zbliżone do zera.

Nie bój się pisać audiodeskrypcji, nie bój się popełniać błędów. Błędy to naturalna droga każdej nauki, każdej nowej aktywności. Im więcej będziesz pisać, tym lepsze teksty będą wychodzić spod Twojego pióra.

Zgódź się wewnętrznie na to, że znajdują się osoby, które ocenią, że Twoja audiodeskrypcja im się nie podoba. To naturalna sytuacja naszego życia, jedni lubią to, inni co innego.

Przygotowanie przez nas „Audiodeskrypcji obrazów” nie oznacza, że rezygnujemy z warsztatów i szkoleń z Wami.

Wprost przeciwnie, będziemy je nadal prowadzili. Sami je ogromnie lubimy, sami bardzo dużo się w ich trakcie uczymy.

Zapraszamy do współpracy. Zapraszamy do wspólnej nauki!

Zapraszamy do zapoznania się z audiodeskrypcjami tworzonymi przez nas i we współpracy z nami przez muzea z całej Polski w projekcie Czytanie Obrazów.

Link do strony projektu [Czytanie Obrazów](#).